

Van: Omwonendenoverleg Broekheurne
Aan: Gebiedstafel Broekheurne
Betreft: zienswijze duurzame energie, in het bijzonder wind
Cc: Erik Back, gebiedsregisseur.

Geachte leden van de gebiedstafel Broekheurne,

Graag willen wij via deze brief een zienswijze inbrengen voor de vergadering van 17 maart a.s. en verzoeken u deze mee te nemen in uw besluitvorming. Deze zienswijze heeft specifiek betrekking op het onderwerp duurzame energie, in het bijzonder wind.

Wij hebben het afgelopen jaar intensief meegewerkt aan het vervullen van de energieopgave van 88 TJ voor de Broekheurne. Hoewel voor velen met pijn in het hart, hebben wij in een proces van geven en nemen onze steun kunnen betuigen aan een groot zonnepark (waarvan de precieze grootte bij velen van ons nog wel een twistpunt is). Wij meenden dat daarmee aan energieopgave was voldaan, maar volkomen onverwacht is daar een inloopbijeenkomst over 240 m. grote windturbines aan toegevoegd en staat nu ondanks de eerdere belofte dat deze inloopbijeenkomst geen voorloper is van besluitvorming over windturbines nu toch deze besluitvorming op de agenda.

Wij menen dat zowel een positief besluit voor windturbines (optie 2) als een besluit voor een vervolproces (optie 3) hoogst problematisch is, en wel om drie redenen: bestuurlijk kader, draagvlak en evenredigheid.

(1) *Bestuurlijk kader.* Wij vinden het onbegrijpelijk dat besluiten worden voorbereid rond windturbines terwijl, zoals staat in de memo over duurzame energie, een besluit tot grote windturbines (optie 2) “in tegenstelling is tot het huidige gemeentelijke kader” (pag. 14). Dit kader betreft de Energievisie en de Visie Landelijk Gebied, volgens welke alleen locaties langs de N18 zoeklocaties zijn voor grote windturbines en in het landelijk gebied alleen windmolens tot 25 m. hoog zijn toegestaan. Dit beleidskader is ook expliciet genoemd in de nota Gebiedsproces Broekheurne die de gebiedsopdracht bevat.

De gebiedsregisseur heeft echter recent gemeld dat de gemeente al vanaf het begin van de opdracht akkoord is gegaan met niet gelden van dit kader ten opzichte van de energieopdracht voor de gebiedsverkenning. Wij vinden het een zeer vreemde gang van zaken dat de gemeente Enschede in een lang democratisch proces een beleidskader heeft vastgesteld voor heel Enschede, dat ook zo laat opnemen in de gebiedsopdracht, en dat vervolgens via niet-transparante afspraken volledig aan de kant schuift voor alleen de Broekheurne. Wat is dan nog de waarde van dit beleidskader en van de inhoud van de nota Gebiedsaanpak waaraan u en wij zich hebben gecommitteerd?

Recent heeft de verantwoordelijke wethouder het standpunt van de gemeente in dit proces verduidelijkt. Wethouder van den Berg heeft aangegeven dat de gemeente

tegen grote windturbines in de Broekheurne is, en een plan voor dergelijke turbines alleen zou willen overwegen als er breed draagvlak is bij de bewoners: een ruime meerderheid moet vóór zijn, en het moet gaan om een breed gedragen bottom-up initiatief van de bewoners zelf. Wij constateren derhalve dat de gebiedstafel en de BAC afhankelijk zijn van brede steun bij de bewoners voor enige verdere stappen op het gebied van grote windturbines genomen kunnen worden. Als bewoners verzoeken wij u om deze eis zeer serieus te nemen. Afwijken van de gemeentelijke beleidskaders is een grote stap in dit proces, en het nemen van die stap kan alleen bij gebleken breed draagvlak bij de bewoners. Te meer daar windturbines niet nodig zijn om te voldoen aan de energieopdracht omdat daaraan met het zonnepark al wordt voldaan.

- (2) *Draagvlak.* Is er op dit moment breed draagvlak bij de bewoners voor grote windturbines? Als dat zo is was dat in het afgelopen jaar wel gebleken in de invulling van de energieopdracht, waar door bewoners veel tijd aan is besteed in de gebiedsbijeenkomsten. Dan was er niet een plan op tafel gekomen voor een groot zonnepark, maar een plan voor een (kleiner) zonnepark met windturbines. Dat is niet gebeurd. Ook in de verslagen van de gebiedsavonden is geen bewijs te vinden voor breed draagvlak voor grote windturbines naast een groot zonnepark. Hooguit is eruit op te maken dat er verschillende visies bestaan op windturbines.

Daarnaast zouden er door veel mensen interesse zijn uitgesproken voor windturbines in de “keukentafelgesprekken” die aan het begin van het gebiedsproces zijn gevoerd. Informele gesprekken zijn echter niet betrouwbaar als middel om meningen te peilen. Betrouwbare methoden zijn enquêtes, stemmingen en gestructureerde en semi-gestructureerde interviews die wetenschappelijk zijn opgezet. Informele gesprekken zijn zo ongeveer de slechtste methode, met name voor opiniepeilingen over complexe en genuanceerde onderwerpen. Deze “methode” laat enorm veel ruimte voor interpretatie en bias en kan tot totaal verkeerde inschattingen leiden. Hij is bovendien niet transparant en controleerbaar.

Verder zijn vooral opinies afgenomen in keukentafelgesprekken aan het begin van het gebiedsproces, en niet recent. Daarnaast zijn de gesprekken nooit naar de deelnemers toe afgeschilderd als opiniepeiling, en hebben ze hiervoor ook niet het juiste format. Ten derde is in de keukentafelgesprekken niet specifiek gesproken over grote windturbines of over bepaalde locaties in de Broekheurne, maar meer over windenergie in het algemeen. In zoverre dat de keukentafelgesprekken een beeld laten zien van grote interesse in windenergie kan dat geheel verklaard worden vanuit het idee dat men aan het begin van het gebiedsproces nog geen opties wil uitsluiten. Als opiniepeiling kan meer waarde gehecht worden aan eerdere wetenschappelijk opgezette opiniepeilingen in het landelijk gebied, zoals de in de Energievisie vermelde enquête volgens welke 86% van de bewoners van het buitengebied van Enschede, waaronder ook de Broekheurne, in de eigen omgeving géén ruimte zien voor windmolens.

Voor het bepalen van draagvlak zou verder door u moeten worden meegenomen dat omwonenden (mensen binnen een straal van 1 km.) een bijzondere positie hebben in het proces omdat zij de grootste belanghebbenden zijn. En juist bij hen is de steun gering, zoals ook bekend bij Erik.

- (3) *Evenredigheid.* Tenslotte stel de notitie Gebiedsaanpak Broekheurne dat de Gebiedsagenda moet voorzien in een “[b]ijdrage aan de energietransitie [voor de Broekheurne] met een eerlijk en evenredig aandeel in de duurzame opwekking van de gemeente Enschede” (p. 8). Met de komst van windturbines, naast een mega-zonnepark, zou de Broekheurne wel drie keer de door de gemeente bepaalde evenredige bijdrage van 88 TJ leveren. Daarmee zou de Broekheurne disproportioneel opdraaien voor de energietransitie in Enschede, en niet “eerlijk en evenredig”.

Wij concluderen dat een breed draagvlak voor grote windturbines in de Broekheurne niet bestaat. Op zijn hoogst is er sterke verdeeldheid, zoals steeds weer wordt benadrukt in de notities van de gebiedsregisseur. En verdeeldheid is geen draagvlak. Maar zelfs deze weergave geldt volgens ons niet: zowel enquêtes als het verloop van het gebiedsproces in 2022 laten zien dat er alleen steun is voor een zonnepark, en dat er alleen bij een kleine minderheid een wens bestaat voor mega-windmolens naast het mega-zonnepark. Het draagvlak is er niet, en daarom is het voor u niet mogelijk verder te gaan met windturbines in dit proces. Niet via optie 2, maar ook niet via optie 3 (het inzetten van een vervolproces). Het blijven agenderen van windenergie zou neerkomen op een top-down actie van de Gebiedstafel en de BAC waarbij het gebrek aan draagvlak wordt genegeerd. Het zou bovendien een actie zijn die rechtstreeks ingaat tegen de gemeentelijke beleidskaders en de wensen van het gemeentebestuur en die volledig inconsistent is met de vereiste van evenredigheid.

Zonnepark en mestvergisting

Wij willen verder nog enkele punten inbrengen over het zonnepark en mestvergisting. Wat het zonnepark betreft missen we een paragraaf over detailafspraken over de landschappelijke inbedding van het zonnepark. Dit vinden wij zeer belangrijk, en er zijn nu alleen zeer globale afspraken gemaakt.

Over mestvergisting willen wij naar voren brengen dat dit onderwerp nog nauwelijks is besproken aan de bewonerstafels en er geen draagvlak is opgehaald. Terwijl dat wel de strekking is van het gebiedsproces. Wij vinden dat dit eerst moet gebeuren voordat tot de drie genoemde punten wordt besloten. In het thema landbouw, natuur en landschap staat dat het gebied Jonge ontginning in het zuidwesten: energie en landbouw het meest aangewezen gebied is voor een mestvergisting. Dit is ook het gebied waar het zonnepark en de zoekgebieden van de windturbines. Ook over dit voorstel zouden bewoners eerst moeten kunnen meepraten.

Graag vernemen we uw schriftelijke reactie op de hier naar voren gebrachte overwegingen.

Met hoogachting,

Omwonendenoverleg Broekheurne